

การจัดทำดัชนีแสดงถึงความรู้ความรุนแรง (Violence Perceptions Index: VPI) ของหน่วยข่าว กรมการปกครองที่มีต่อความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการติดตามข่าวสารทั้งจากสื่อมวลชนและรายงานของทางราชการ พบว่าเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง คำถามที่มักเกิดขึ้นคือ ความรุนแรงเพิ่มขึ้น คงที่ หรือลดลง หรือมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง โดยที่ผ่านมาการตอบคำถามดังกล่าวมักใช้จำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต จำนวนเหตุการณ์ และลักษณะการก่อเหตุ รวมถึงประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่เป็นตัววัดความรุนแรงที่เกิดขึ้นว่าเพิ่มขึ้น-น้อยลง เพียงใด ซึ่งอาจพอทราบสถานการณ์โดยรวมพอสังเขปในแต่ละระยะห้วงระยะเวลาและเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารได้ระดับหนึ่ง เนื่องจากวิธีการดังกล่าวเป็นเพียงแง่มุม ย่อจำนวนที่ไม่มีการให้ความสำคัญในเชิงคุณค่า เพียงรับทราบว่ามีจำนวนเท่าใดเท่านั้น

เพื่อตอบโจทย์ข้างต้น ผู้เขียนพร้อมด้วยทีมงานในสำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการข่าว ประกอบด้วยนายเจตน์พงศ์ โชควัฒ์ศิริกุล และนายชยพล อัครจิรากุล นักการข่าวชำนาญการ จึงได้จัดทำตัวชี้วัดเพื่อประเมินความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีแบบแผนทางวิชาการที่สามารถอ้างอิงได้และมีความแม่นยำมากขึ้น สำหรับประกอบการตัดสินใจดำเนินนโยบายของผู้บริหารรวมกับการวิเคราะห์สถานการณ์ในมิติต่าง ๆ เช่น ประเมินความสำเร็จของฝ่ายรัฐ คาดการณ์แนวโน้ม ฯลฯ ในลักษณะเป็นการนำร่องเพื่อพัฒนาให้มีความแม่นยำมากขึ้นต่อไปในอนาคต หากจำเป็น/ต้องการ

โดยในเบื้องต้น กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณค่าโดยวิธีการระดมสมองจากผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการข่าวและทีมงาน โดยได้ข้อสรุปว่าตัวชี้วัดที่มีพลังในการประเมินค่าถึงความรู้ความรุนแรงประกอบด้วย ๖ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑. ลักษณะการก่อเหตุ หมายถึงรูปแบบลงมือของผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยแบ่งค่าคะแนนตามประเภทของรูปแบบที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางกายภาพและขวัญกำลังใจ

๒. สถานที่ในการก่อเหตุ หมายถึงสถานที่ที่ผู้ก่อเหตุเลือกที่จะลงมือโดยแบ่งค่าคะแนนตามประเภทของสถานที่ที่มีความสำคัญและควรได้รับการป้องกัน

๓. เป้าหมายในการก่อเหตุ หมายถึงเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ก่อเหตุรุนแรงเจตนาจะกระทำต่อและหวังผลจากการกระทำนั้น โดยแบ่งค่าคะแนนตามผลกระทบของการก่อเหตุต่อเป้าหมาย

๔. ความพร้อมในการก่อเหตุ หมายถึงการก่อเหตุมากกว่า ๑ จุดในเวลาใกล้เคียงกันเพื่อหวังให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงขึ้นหรือรับมือได้ยากขึ้น โดยแบ่งค่าคะแนนตามจำนวนจุดความพร้อมของการก่อเหตุ โดยมีเกณฑ์คือยิ่งมากจุดก็ถือว่ายิ่งรุนแรงมากขึ้น

๕. ความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย หมายถึง ผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการก่อเหตุรุนแรง โดยนับรวมทุกรายที่ได้รับบาดเจ็บและพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล (ไม่นับที่บาดเจ็บเพียงเล็กน้อย)

น้อย) โดยแบ่งค่าคะแนนตามประเภทของบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

๖. ความเสียหายต่อทรัพย์สิน หมายถึง ความเสียหายของทรัพย์สินที่ผู้ก่อเหตุรุนแรงมุ่งเจตนาทำลายให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินนั้นโดยตรง โดยมีค่าใช้จ่ายเสียหายจากผลของการก่อเหตุรูปแบบอื่น ๆ เช่น การทำลายระบบกล้องวงจรปิด การเผาสถานที่ราชการ ฯลฯ โดยแบ่งค่าคะแนนตามประเภทของทรัพย์สิน โดยใช้เกณฑ์ว่าหากเป็นทรัพย์สินทางราชการค่าคะแนนจะสูงกว่าเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์

รายละเอียด “นิยามเกณฑ์การให้คะแนน” ผู้สนใจสามารถขอดูได้ที่สำนักงานผู้สื่อข่าวเฉพาะด้านการข่าว สำนักกิจการความมั่นคงภายใน

ขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) การให้คะแนนจะให้ตามหัวข้อที่กำหนดโดยไม่มีค่าคะแนนเต็มในทุกหัวข้อ แต่ละหัวข้อเริ่มที่ต่ำสุดคือ ๑ คะแนน โดยจะให้ผู้ประเมินให้คะแนนตามดุลพินิจของแต่ละคน นับรวมทุกเหตุการณ์ที่ปรากฏข่าวสาร ซึ่งจะมีกี่เหตุการณ์ก็ได้

๒) บางตัวแปรนั้น คะแนนที่กำหนดอาจมีค่าคะแนนเท่ากันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวางค่าความสำคัญในเชิงคุณค่าและไม่ได้มีลักษณะเรียงคะแนนมากหรือน้อยเป็นจำนวนที่ตายตัว เช่น เพิ่มหรือลดทีละ ๑ คะแนน โดยสามารถให้คะแนนแบบทวีคูณ เช่น ๑, ๒, ๔ หรือก้าวกระโดด เช่น ๑, ๓, ๑๐ ก็ได้ รวมถึงอาจมีการให้คะแนนมากเป็นพิเศษในกรณีที่มีความสำคัญมากได้ เช่น การก่อเหตุรุนแรงโดยใช้อาวุธเปิดพลีชีพ ก็อาจกำหนดความรุนแรงถึง ๕๐, ๖๐, ๗๐ หรือ ๑๐๐ คะแนนก็ได้ แล้วแต่ดุลพินิจของผู้ประเมิน

หลังจากนั้นทดลองให้คะแนนโดยใช้ข้อมูลจากรายงานข่าวประจำวันจังหวัดชายแดนภาคใต้จาก ส่วนการข่าว สำนักกิจการความมั่นคงภายใน ในห้วงเดือนเมษายน - ธันวาคม ๒๕๕๙ มาใช้ทดสอบว่าตัวแปรทั้ง ๖ ตัว สามารถใช้วัดและแปรค่าเหตุการณ์ออกมาเป็นคะแนนได้หรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าสามารถใช้วัดประเมินได้ จึงได้ทำการ Pre-test โดยข้าราชการในสำนักกิจการความมั่นคงภายใน ผู้เคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทดลองทำแบบสอบถามข้อมูลและนำผลและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไปแล้วประยุกต์ใช้เทคนิค Delphi เวียนแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดทั้ง ๖ ตัว สอบถามผู้ชำนาญการ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ คือ เจ้าหน้าที่ของส่วนการข่าว ที่ปฏิบัติงานข่าวเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำการสำรวจค่าคะแนนว่าถ้าเกิดเหตุการณ์ลักษณะเช่นนี้ แต่ละคนจะมีความรู้สึกว่ามี ความรุนแรงเท่าไร โดยให้เป็นค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อได้ค่าคะแนนดำเนินการเวียนสอบถามอีกครั้ง โดยเปิดเผยคะแนนค่าเฉลี่ยของการสอบถามครั้งแรกและพิจารณาให้คะแนนอีกครั้งโดยไม่ต้องคำนึงถึงคำตอบที่เคยได้ให้ไว้ ผลที่ได้รับคือสามารถสร้างดัชนีแสดงถึงความรู้ความรุนแรง (Violence Perceptions Index : VPI) ของหน่วยข่าวกรมการปกครอง ที่มีต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ซึ่งสามารถแสดงถึงความรุนแรงเชิงคุณภาพได้ชัดเจนกว่าการจัดเก็บสถิติและนำเสนอข้อมูลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันด้วยการนับจำนวนเหตุการณ์ ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ซึ่งการจัดเก็บสถิติดังกล่าวไม่สะท้อนความหนัก-เบาของเหตุการณ์ รวมถึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มและคาดการณ์สถานการณ์ได้ดังเช่นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

กรณีตัวอย่าง สมมติว่ามีเหตุระเบิดที่บ้านพักข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แห่งหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์สถานการณ์เชื่อได้ว่าหมายเอาชีวิตข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้นั้น แต่ระเบิดไม่ถูกเป้าหมายจึงไม่มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

เปรียบเทียบ

★ ค่าความรุนแรงเชิงปริมาณแบบที่ใช้ทั่วไป : จำนวนเหตุการณ์ = ๑ (ลอบวางระเบิด)
จำนวนผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต = ๐ ส่วนความรุนแรงอื่น ๆ ประเมินตามประสบการณ์และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ โดยมีออกมาในรูปแบบการพรรณนา ไม่ใช่ค่าตัวเลขที่อาจนำมาเปรียบเทียบได้

★★ ค่าความรุนแรงแบบใช้ VPI : จะนำ “เกณฑ์คะแนนที่สร้างขึ้น” มาตรวจวัดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีค่าความรุนแรงเท่าใด ซึ่งจะได้ผลดังนี้

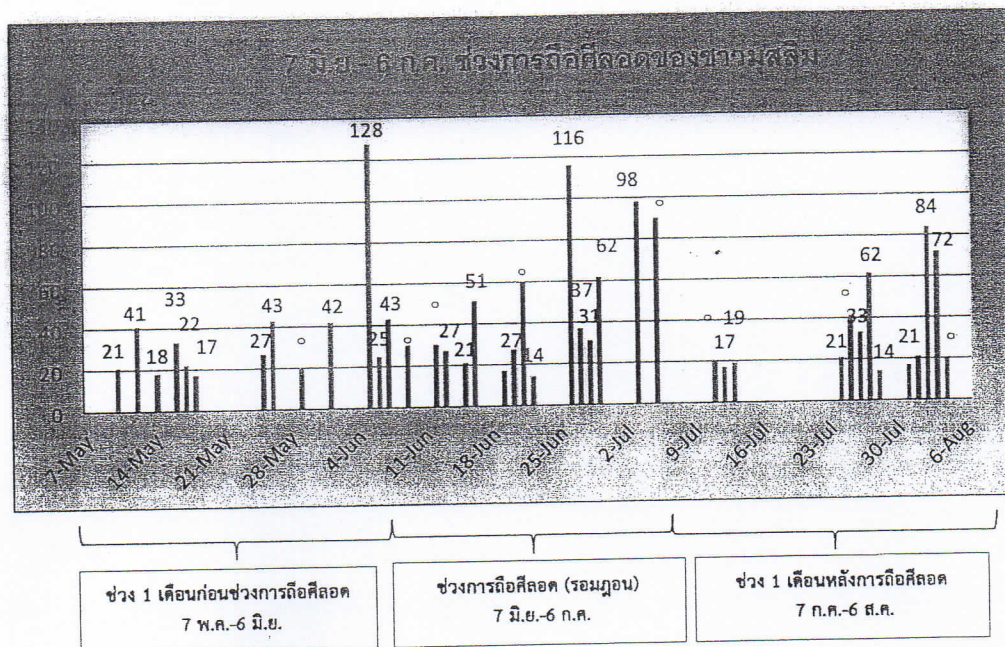
๑. ก่อเหตุโดยใช้ระเบิด	= ๘ คะแนน
๒. ก่อเหตุโจมตีสถานที่ราชการ	= ๑๒ คะแนน
๓. เป้าหมายเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง	= ๑๑ คะแนน
๔. ความพร้อมในการก่อเหตุไม่มี	= ๐ คะแนน
๕. ความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย ไม่มี	= ๐ คะแนน
๖. ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ไม่มี	= ๐ คะแนน

รวม ค่าคะแนนของเหตุการณ์นี้ คือ ๓๑ คะแนน

จะเห็นได้ว่าหากเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแบบที่ใช้ทั่วไป ไม่สามารถแสดงถึงความรุนแรงของเหตุการณ์ได้เลย ต่างจากการใช้ VPI ที่สะท้อนถึงความรุนแรงของสถานการณ์ได้ชัดเจนกว่าและยังสามารถเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่นได้ อีกทั้งสามารถใช้ประมวลผลในเชิงสถิติอื่น ๆ ต่อไปได้ด้วย

เมื่อพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดเสร็จ ก็ได้นำไปทำการวัดค่าความรุนแรงที่รับรู้ฯ ใช้รายงานข่าวประจำวันของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนการข่าว สำนักกิจการความมั่นคงภายในกรมการปกครอง เป็นฐานข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ซึ่งสามารถแสดงผลคะแนนได้ทั้งการจำแนกเป็นรายวันรายพื้นที่ หรือในรูปแบบเปรียบเทียบอื่น ๆ ตามที่ผู้นำเสนอ หรือผู้ใช้ประโยชน์ต้องการทราบ

ตัวอย่างว่า ดัชนีฯ นี้ สามารถเป็นตัวชี้วัด ตอบโจทย์อื่น ๆ ได้อีก เช่น ผู้บังคับบัญชาต้องการทราบว่าช่วงเทศกาลถือศีลอดของชาวมุสลิม (รอมฎอน) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงปกติใช่หรือไม่ ? ผลคือ จากการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ VPI ข้างต้น พบว่า “ช่วงเวลาการถือศีลอด” มีการก่อเหตุอย่างต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ และน่าสังเกตว่ามีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงก่อนเข้าสู่ช่วงเทศกาล และก่อนสิ้นสุดช่วงเทศกาล ดังภาพข้างล่าง

บทสรุป ดังนั้นผลงานที่ได้รับ คือสำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง มีตัวชี้วัดความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะเกณฑ์คะแนน (ทำนองเดียวกับการวัดความรุนแรงของแผ่นดินไหวที่วัดเป็นหน่วย “ริกเตอร์ (Richter)” ทำให้สามารถทราบว่าการณ์ในแต่ละช่วงเวลามีความรุนแรงมากขึ้นหรือลดลงมากน้อยเพียงใด โดยเป็นค่าที่วัดได้ เปรียบเทียบได้ อ้างอิงได้ อย่างเป็นแบบแผน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสามารถรับทราบและเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการประเมินสถานการณ์และการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายต่อไปซึ่งในอนาคตหากต้องการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ก็อาจเพิ่มตัวแปรที่จำเป็นสำหรับการชี้วัด เพื่อให้ข้อมูล มีความละเอียด สามารถใช้งานได้หลากหลายขึ้น อีกทั้งอาจเพิ่มการถ่วงน้ำหนักแต่ละตัวชี้วัดให้มีความแม่นยำมากขึ้นได้ด้วย

